

Слованскé языки - аспекты вѣзкуну

Славянские языки: аспекты исследования. Сборник научных статей. Издательский центр Белорусского государственного университета, Минск 2009, 324 стр.

Obsažný sborník s názvem *Славянские языки: аспекты исследования* shrnuje příspěvky ze stejnojmenné mezinárodní vědecké konference, která se konala 5.-6. prosince 2008 v Minsku a její uspořádání bylo jubilejní – byla totiž věnována 80. výročí narození Adama Jevgenijeviče Supruna, zakladatele katedry teoretické a slovanské jazykovědy Běloruské státní univerzity a běloruské univerzitní slavistiky jako takové. Takováto tzv. „Suprunovská čtení“ se konají každé dva roky a jsou zaměřena jak na obecnou slavistickou tematiku, tak i konkrétně na psycholingvistiku, problémy bilingvizmu, etnolingvistiku, gramatický výzkum, paleoslavistiku, frazeologii či onomastiku.

Konference byla hojně navštívena a zúčastnila se jí řada odborníků-slavistů z Běloruska, Ukrajiny, Ruska, Česka, Polska, Bulharska, Turecka, Německa a Rakouska.

Reprezentativní sborník je rozdělen na dvě části – v první z nich je představeno celkem čtyřicet stěžejních referátů a dalších deset článků tvoří druhou část publikace, přičemž převážná většina statí je spojena s různými aspekty tvůrčí činnosti profesora A. J. Supruna.

V prvním oddíle jsou otištěny následující příspěvky: **М. Б. Антипова, А. В. Верниковская (Беларусь)** – *Методическое наследие профессора А. Е. Супруна*; **Н. П. Антопов (Беларусь)** – *Белорусская комедия на фоне южнославянских «медвежьих» дней и ритуалов*; **Е. Л. Березович (Россия)** – *Пространство ада в изображении языка (на русском и западнославянском материале)*; **А. Бранднер (Чехия)** – *Взгляд на этногенез белорусов (о генезисе языка и этноса)*; **С. А. Важник (Беларусь)** – *Эпістальярны этыкет беларусаў у святле нацыянальнай сінтаксічнай ідыяматыкі беларускай мовы (на матэрыяле эпістальярнай спадчыны Янкі Купалы)*; **И. Т. Вепрева, Н. А. Купина (Россия)** – *Вербальные знаки групповой идентичности в русском языке постсоветского периода: актуальные лексемы бюджетник и мигрант*; **Г. Григоров (Болгария)** – *Българският език в Молдова: история и съвременност*; **В. І. Гушчава (Беларусь)** – *Моўная кампетэнцыя ва ўмовах польска-беларускага двухмоўя*; **Н. Б. Демьяненко (Украина)** – *Языковое воспроизведение ментальности человека в польской фразеологии*; **Е. Jędrzejko (Польша)** – *W stronę etnopaństwiologii słowiańskiej: kultura narodowa w przysłowiach utrwalona (uwagi o polskiej paremiologii biesiadnej)*; **Н. Н. Журавлева, О. В. Потапова (Беларусь)** – *На каком языке говорит белорусская политика?*; **А. Зинкевич (Германия-Беларусь)** – *Особенности патологии речи в условиях русско-белорусского двуязычия*; **К. И. Иванов, Л. Р. Супрун-Белевич (Беларусь)** – *Деминутивы в лексических системах болгарского и русского языков (грамматика и прагматика)*; **Н. В. Ивашина, Е. Н. Руденко (Беларусь)** – *Астрономы в традиционной и современной языковой картине мира*; **Е. А. Казанцева (Беларусь)** – *Потенциальность языковой системы: особенности функционирования этнолекта на стадии угасания (на материале польских говоров Браславицны)*; **А. Киклевич (Польша)** – *Визуализация как способ кодирования лингвистической информации*; **А. П. Клименко (Беларусь), И. А. Бубнова (Россия)** – *Значение слова как предмет психолингвистики*; **В. И. Коваль (Беларусь)** – *О гендерной маркированности внутренней формы славянских фразеологизмов*; **А. А. Кожина (Бела-**

русь) – *Мудрость и глупость в книге Екклесиаста (версия Острожской библии)*; **Л. А. Козловская (Беларусь)** – *Легко ли учиться на двух языках?*; **А. Кречмер (Австрия)** – *О современном состоянии славянского языкознания*; **Н. А. Купина (Россия)** – *Вербальные знаки идентичности в идеологическом пространстве Урала*; **В. А. Маслова (Беларусь)** – *Теория текстовых реминисценций А. Е. Супруна и интertextуальность*; **Н. Б. Мечковская (Беларусь)** – *О разграничении языкового и литературно-художественного в поэтике и о видах идиоматичности в искусстве*; **А. Е. Михневич (Беларусь)** – *...et cetera (филологический этюд)*; **О. Л. Паламарчук (Украина)** – *Трансформації слов'янських онімів у перекладах художніх текстів*; **R. Piętkowa (Польша)** – *Nazwy własne w językowym obrazie świata*; **Ю. Б. Пикулева (Россия)** – *Стереотипы уральской идентичности в региональной рекламе*; **О. В. Потапова (Беларусь)** – *Языковая личность в условиях русско-белорусского билингвизма*; **І. С. Роўда (Беларусь)** – *А. Я. Супрун – вучоны, педагог*; **Л. И. Соболева (Беларусь)** – *Антропометричность коннотации и ее реализации в поэтическом тексте*; **М. В. Супрунчук (Беларусь)** – *Проблемы нармавання беларускай, латгальскай і сербскай моў*; **Е. С. Суркова (Беларусь)** – *'Сущность' в памятниках Кирилло-Мефодиевского корпуса: к реконструкции греко-славянских терминологических соответствий*; **С. Теш, Г. Хенчель (Германия)** – *Переключение кодов в трасянке (некоторые количественные наблюдения)*; **А. И. Титова (Беларусь)** – *Эволюция ассоциативных структур отдельных семантических групп лексики белорусского и русского языков периода середины XX – начала XXI вв.*; **С. М. Толстая (Россия)** – *Третий лишний*; **Г. А. Цыхун (Беларусь)** – *Язэп Воўк-Левановіч і яго ўспаміны (з гісторыі універсітэйкай славістыкі)*; **Т. А. Черныш (Украина)** – *Постать профессора А. С. Супруна і порівняльно-типологічні дослідження слов'янської лексики*; **И. В. Шаплина (Россия)** – *Групповая идентичность в зеркале уральской просторечной традиции (по материалам письменных текстов носителей просторечия-2)*; **Г. М. Яворская, Е. Р. Чмыр (Украина)** – *Семантика «врага» в славянских языках*.

Druhý oddíl sborníku obsahuje tyto články: **А. А. Барковіч (Беларусь)** – *Новыя дзеяслоўныя запазычанні беларускай мовы*; **Н. А. Валатоўская (Беларусь)** – *Назвы хлеба і яго сімвалічнае значэнне ў вясельным абрадзе беларусаў і ўкраінцаў*; **Е. Hájková (Чехия)** – *Aktuální problémy výuky češtiny jako jazyka cizího*; **А. Калюга (Турция)** – *Метафорические характеристики человека в представлении русских и турок*; **О. А. Ковш (Беларусь)** – *Междометия как средство выражения недоверия (на материале болгарского языка)*; **О. А. Михайлова (Россия)** – *Белорусы глазами уральцев*; **Е. Е. Пастухович (Беларусь)** – *Денотативная соотносительность белорусских энциклопедических текстов и иллюстраций к ним*; **Е. Потехина (Польша)** – *Грамматическая аналогия и вариативность в языке*; **M. Fomienkova (Беларусь)** – *Językowy obraz świata polaka przez pryzmat frazeologii z komponentem etnonimicznym i toponimicznym*; **L. Janovec (Чехия)** – *Některé internacionalizační procesy ve slovní zásobě češtiny (poznámky k problematice)*.

Jak je zřejmé z výše uvedeného, jsou jednotlivé příspěvky řazeny abecedně (podle ruské azbuky).

Prezentované jazykovědné statě se ve své různorodosti odlišují jak pestroostí odborného a tematického zaměření, tak rovněž svou rozdílnou kvalitou a vypovídací hodnotou. Víceas-

pektová publikace tak dává prostor pro vyjádření pluralitních názorů a pro prezentaci různých cest zkoumání.

Jako celek působí sborník kompaktním a vcelku solidním dojmem. Podle mého mínění je recenzovaná kniha hodnotným materiálem, který je nesporně přínosný jak pro vědce a specialisty, tak i pro širší pedagogickou a odbornou veřejnost.

Zdeňka Matyušová

Syntetické úvahy slovenského rusisty

Červeňák, A.: Reminiscencie esteticko-antropologické. Filozofická fakulta UKF v Nitre, Spolok slovenských spisovateľov, Klub Fjodora Michajloviča Dostojevského, Nitra 2009.

S obvyklou sponzorskou podporou vychází druhý svazek volných úvah slovenského rusisty Andreje Červeňáka (první vyšel s názvem *Reflexie esteticko-antropologické*, Nitra 2008), vědce, jenž umí spojit odborné bádání literárněvědné, rusistické, slavistické, se společenským uznáním: jsou přitom země a ve střední Evropě je to právě Slovensko, které si humanitních věd váží (Červeňák je nositelem Pocty Alexandra Matušky z roku 1997, Řádu Ludovíta Štúra udělené prezidentem Slovenské republiky, ale také medaile A. S. Puškina udělené prezidentem Ruské federace). Je tedy velmi významné, když se tento slovenský rusista tak podstatně zmiňuje o spolupráci s českou rusistikou, která ve své zemi takové axiologické zázemí nemá.

Jednotlivé studie jsou vskutku reminiscencemi, vzpomínkami na okruhy, které autora kdysi zaujaly a které ho zajímat nepřestávají. Je kniha těchto vzpomínek jednak příspěvkem aktuálním, ale má také teoretickou a historickou dimenzi a ukazuje na vývoj rusistiky, literární vědy a slavistiky na Slovensku i jinde, demonstruje myšlenkové postupy, situace a skutečnosti, které ji kvalitativně posunovaly a jsou již součástí dějin. V první části svazku se autor zabývá meziliterárními vztahy, druhá obsahuje poetologické diskursy, jak jim říká, třetí osobnosti a problémy.

V textu Slovensko-ruské literární relácie (9-19) ukazuje nejen na cyrilometodějské spojitosti, ale i na přijímání ruské literatury na Slovensku ve smyslu překládání širší recepce (osvěcensví, romantismus, realismus, moderna, ruská literární věda, recepce různých proudů ruské literatury 20. století). Červeňákova úvaha o slovenskosti, jejíž kořeny jsou na Východě, ale hlava na Západě nemusí vyvolat všeobecný souhlas, ale idea přechodového, tranzitivního pásma odpovídá realitě. Autor věnuje trvalou pozornost česko-slovenským vztahům na poli literární vědy, slavistiky a rusistiky, zde např. ve stati *Metodologické súvislosti českej a slovenskej slavistiky* (20-28), kterou vede od F. Wollmana až po J. Hrabáka, v současnosti jmenuje řadu českých slavistů a rusistů, s nimiž ho váže mnohaletá spolupráce. Ve studii *Metodologické ponuky slovenskej (literárnej) rusistiky* (29-37) odkazuje k různým pojetím, která se zde projevila, včetně jeho vlastní esteticko-antropologické koncepce a také banskobystrického genologického pojetí. Červeňák je laskavý ke všem koncepcím již jen proto, že vznikly; problémem zůstává slabší prezence axiologie. Jsou všechny postupy původní a jsou všechny stejně přínosné? Zde bych – což sám autor sám povědět nemůže – pokládal za přínosnou právě jeho esteticko-antropologickou kon-